

Publikandum

wegen

Conservation der Gutsbesitzer in Südpreußen

gegen die

übereilten Aufkündigungen ihrer Gläubiger.

D. D. Berlin, den 12ten August 1795.

OBWIESZCZENIE

WZGLĘDEM

ZACHOWANIA POSIADACZÓW DOBR

w PRUSACH POŁUDNIOWYCH

przeciw nagłemu wypowiedzeniu Summ przez
Wierzycieli.

D. D. w Berlinie dnia 12go Sierpnia 1795.

w TORUNIU,

DRUKOWAŁ JAN ADAM, KIMMEL.

224949

III

Wir Friedrich Wilhelm, von Gottes Gnaden König von Preußen &c.

My Fryderyk Wilhelm, z Bożej Łaski Król Pruski &c.

Thun kund, und fügen hierdurch Jedermann zu wissen. Es ist Unserer Landesväterlichen Aufmerksamkeit nicht entgangen, daß der Credit unserer Vasallen und Einfaßen der Provinz Südpreußen, besonders aber der darunter befindlichen Gutsbesitzer, durch die vorgewiesenen Unruhen, durch den Verfall einiger großen Handlungs-Häuser, so wie durch verschiedene andere Veranlassungen, einen Anstoß erlitten habe; dergestalt daß mehrere dieser Gutsbesitzer Gefahr laufen, bey einem an sich vollkommen hinreichendem Vermögen, wegen übereilter Aufkündigung ihrer Gläubiger, entweder durch Executionen und Sequestrationen enterbt, auch wohl gar aus ihren Besitzungen verdrängt zu werden; oder doch in die Nothwendigkeit zu gerathen, daß sie die Nachsicht der Gläubiger durch Zugestehung übermäßiger Zinsen, und anderer übertriebenen Vortheile sich erkaufen müssen.

Wszem w obec wiadomo czyniemy. Nie uszło oycowskiej baczności Naszey, że kredyt hołdowników Naszych y mieszkańców Prowincyi Prus Południowych, a osobliwie znajdujących się w niej posiadaczów dóbr, przez zaśle zamieszania, upadek kilku domów handlowych, tudzież z rozmaitych innych powodów uszczerbek poniosł, tak dalece: że wielu z pomiędzy tych posiadaczów, w niebezpieczeństwie zostaje, iż przy zupełnie wystarczającym majątku, dla nagłego wypowiedzenia sobie Summ przez wierzycielów, exekucjami y sekwestracyami zwałeni, y cale nawet z dziedzictw swoich ogołoceni, albo przynajmniej o konieczność przyprawieni byź mogą, że powolność wierzycielów swoich zezwoleniem na zbyt wysoki procent y insze nadzwyczajne zyski okupować muszą.

Nun haben Wir zwar bereits die kräftigsten Maaßregeln genommen, durch beschleunigte Einrichtung des Hypothekenwesens den Credit der Gutsbesitzer auf einen soliden Fuß zu setzen und für immer zu befestigen, auch durch ein auf die Hypothekenverbesserung zu gründendes Credit-System besonders Unserm Südpreußischen Adel die Mittel zu gewähren, wie er sich die zu seinem Verkehr und zu seiner Wirthschafts-Führung, auch übrigen Bedürfnissen nöthigen Gelder leicht, gegen billige Zinsen, und ohne drückende Kosten verschaffen könne.

Da inzwischen die Ausführung dieser Anstalten, so ernstlich und unablässig auch daran gearbeitet werden soll, dennoch immer einige Zeit erfordert, und während dessen vielleicht manche Gutsbesitzer, durch die obgedachten Zudringlichkeiten mißtrauischer, unbilliger und eigennütziger Gläubiger ruinirt werden können, ehe es ihnen möglich ist, sich zum Genuße jener wohlthätigen Veranstellungen zu qualificiren; überdem auch die allgemeinen Vorschriften Unserer Landesgesetze, wegen der einem bedrängten Schuldner bey nachgewiesener hinlänglichen Sicherheit, zu verleihenden Rechtswohlthat des Moratorii und Indults, auf die Provinz Südpreußen, eben wegen der noch nicht erfolgten Regulirung des Hypothekenwesens, keine vollständige Anwendung finden; so sind Wir durch alle diese Umstände bewogen worden, in gegenwärtiger Declaration näher zu bestimmen und festzusetzen: wie es mit der Qualification und Zulassung der Südpreußischen Gutsbesitzer zum Moratorio oder Indult vor der Hand gehalten werden solle.

I.

Welcher Klasse von Schuldnern das Moratorium zu stat-
ten komme.

Zuförderst ist hier nur die Rede von solchen Schuldnern, deren Vermögen ganz oder doch größtentheils in Grundstücken, sie liegen in Städten oder auf dem Lande, besteht. In Ansehung der zum Kaufmanns-Stande oder einer andern Gewerbe treibenden Klasse gehörigen Einwohner, hat es bey den Vorschriften Unserer Landes-Gesetze, und besonders der Allgemeinen Gerichts-Ordnung im 47sten Titel, lediglich sein Bewenden.

Użyliśmy już w prawdzie najskuteczniejszych środków, iżby przez nieodwłocznie urządzać miane hipoteczne dzieło, Kredyt posiadaczów Dóbr gruntownie był zatwierdzony, tudzież, ażeby przez Systema Kredytowe, na polepszeniu hipotekow zasadzać się mające, nadewszystko Stanowi Naszemu Rycerskiemu w Prusach Południowych podane były sposoby, jakimi krokami potrzebne do interesów, gospodarstwa, y inszych potrzeb swoich pieniądze, łatwo, za pomiarkowanym procentem, y bez uciążliwych kosztow nabyć może.

Gdy jednak wykonanie tych zamiarów, mimo szczerą y nieprzerwaną około nich pracę, jeszcze znacznego wyciąga czasu, a tym czasem gdy podobno nie jeden z posiadaczów dóbr dla wzwyż wspomnionego naglenia podeyrzliwych, niestuszenie myślących y chciwych wierzycielów, o upadek przyiść może, nim będzie mógł bydyć w stanie usposobienia się do używania powyżey wspomnionych dobroczynnych układów; nadto, gdy powszechnie praw Naszych krajowych przepisy, względem pozwolenia uciśnionemu dłużnikowi za okazanym dostatecznym bezpieczeństwem prawnego dobrodzieystwa *Moratorii* y Indultu, do Prowincyi Pruss Południowych, dla tegoż nie nastąpienego jeszcze urządzenia dzieła hipotecznego przystosować się nie daią: więc dla tych wszystkich powodów nakłoniłimy się, ninieyszą Deklaracyą dokładnie objaśnić y postanowić warunki, które względem przymiotu y przypuszczenia posiadaczów Dóbr w Prusach Południowych do *Moratorium* czyli Indultu tym czasem zachowane bydyć mają.

I.

Naprzód, jest tu mowa tylko o takich dłużnikach, których majątek cały albo przynajmniej większa część iego, czyli ta w miastach albo w dobrach wiejskich zstaie, z gruntów składa się. Co się tyczy mieszkańców, należących do stanu kupczących lub inszym procederem życia bawiących się ludzi, względem tych, przepisy praw Naszych Krajowych, a mianowicie powszechnego Sądowego porządku pod Tytułem 47 zachowane bydyć powinny.

Jakiej Klasy
się dłużników
Moratorium
służy.

Wie sie sich
dazu qualifi-
ciren müssen.

In Ansehung der im vorigen Paragraphen näher bezeichneten Klasse der Gutsbesitzer hingegen, bedarf es nicht des in der angeführten Gerichts-Ordnung Tit. 47. §. 3. N. 2. & 3. erfordernten besondern Nachweises von Gründen oder Umständen, wodurch ein solcher Schuldner zur prompten Zahlungsleistung außer Stand gesetzt werde; da diese Gründe und Umstände in der oben angeführten allgemeinen Lage der Provinz und in den zu deren Verbesserung getroffenen Vorkehrungen schon enthalten sind. Es bedarf daher auch bey einer solchen Berufung auf das Moratorium keiner vorläufigen Prüfung hierüber; vielmehr hat der Richter seine Aufmerksamkeit sogleich darauf zu richten: ob der Schuldner hinlängliches Zahlungsvermögen an sich besitze, und seinem Gläubiger dadurch annehimliche Sicherheit zu leisten im Stande sey.

III.

Wie die Si-
cherheit nach-
zuweisen.

Bei der Prüfung dieser Sicherheit soll folgendermaßen verfahren werden:

- 1) Der Gutsbesitzer muß den Werth seiner Besitzthümer durch Vorlegung von unverdächtigen Erwerbungs-Urkunden, Pacht-Kontrakten, mehrjährigen Wirthschafts-Rechnungen, oder auf andere Art, so gut als es nach den Umständen möglich ist, bescheinigen.
- 2) Er muß dem Richter ein getreues Verzeichniß seiner Capitals-Schulden vorlegen, und dessen Richtigkeit, wenn er von Adel ist, bey adlichen Ehren und Treuen, sonst aber mittelst Handschlags an Endesstatt, bekräftigen; auch sich dem Verluste des Moratorii ausdrücklich unterwerfen, wenn in der Folge andere und mehrere Capitals-Schulden, als er angegeben hat, wider ihn zum Vorscheine kommen.
- 3) Er muß den Gläubigern an Pachtgeldern, fixirten Gefällen, oder andern sichern Einkünften, einen hinlänglichen Fond, aus welchem dieselben, während des Moratorii ihre laufenden Zinsen zuverlässig und prompt erhalten können, nachweisen.

Co zaś do klasy posiadaczów dóbr, poprzedniczym Rozdziałem wyszczególnioney, obeysć się może bez żadanego w przytoczonym Tytule 47 §. 3. N. 2. y 3. porządku sądowego, osobliwego podania przyczyn y okoliczności, dla których takowy dłużnik do punktualnego zapłacenia stał się niesposobnym; te bowiem przyczyny y okoliczności w wzwyż namienioney powszechney sytuacji Prowincyi, y przygotowaniach do polepszenia oney przedsięwziętych są zawarte. A zatym, przy takowym odwołaniu się do Moratorium, obejdzie się bez poprzedniczego onychże roztrząsienia; owszem Sędzia natychmiast o tym przeświadczyć się powinien, czyli dłużnik ma dostarczający do płacenia majątek, y czyli tym, wierzycielowi swemu dogodnie dać bezpieczeństwo iest w stanie.

Jak ma się
do tego
usposobić.

III.

Przy dochodzeniu tego bezpieczeństwa, następującym należy postąpić sposobem:

Jak ma być
bezpieczeń-
stwo oka-
zane.

- 1) posiadacz wsi obowiązany iest wartość nieruchomości majątku swego, przedłożeniem dokumentów ich nabycie dowodzących, Kontraktów dzierżawnych, kilkoletnich gospodarskich rachunków, albo inszym sposobem, ile się tylko podług okoliczności stać może, okazać;
- 2) powinien Sędziemu wierną Specyfikacyą dłużnych Kapitałów podać, y rzetelność iey, jeżeli iest szlachcic, honorem y wiarą, albo też podaniem ręki zamiast przysięgi stwierdzić, y utracić Moratorii wyraźnie poddać się, gdyby w czasie insze y większe dłużne Kapitały nad te które podał, przeciwko niemu okazać się miały;
- 3) powinien wierzycielom sprawić się z intrat dzierżawnych, stałych danin lub inszych pewnych dochodów, iżby dostateczny mieli fundusz, z któregoby podczas Moratorium prowizye swoje pewnie y punktualnie odbierać mogli;

4) Er muß auf obgedachte Art sich verpflichten, während des Moratorii, weder etwas von seinen Besizungen zu veräußern, noch die Lage und die Rechte des Inzuebegriffs seiner Gläubiger durch Contrahirung neuer Capitals-Schulden, oder durch Gratifikationen an einzelne Creditores zum Nachtheile der übrigen zu verändern.

IV.

Verfahren
dabei.

Sobald daher ein Moratorien-Gesuch angemeldet wird, muß der Richter den Provocanten sogleich vernehmen, wie er die vorgeachten Erfordernisse desselben herzubringen und nachzuweisen gedenke; er muß für die Herbeschaffung derselben von Amts wegen mit sorgen; er muß dem Provocanten mit den nöthigen Anweisungen und Belehrungen darüber zu statten kommen; auch dabei übertriebene Eile und Hastigkeit und geistliche Aufsuchung von Schwierigkeiten und Bedenken eben so sorgfältig vermeiden, als Leichtsinns und Ueberreilung, wodurch die Rechte und die Sicherheit der Gläubiger gefährdet werden könnten.

Findet der Richter das Moratorien-Gesuch solchergestalt hinlänglich substantiirt, so muß er dasselbe in einem möglichst nahen Termin dem oder denjenigen Gläubigern, gegen welche auf den Indult provocirt wird, vorlegen; und dieselben vernehmen: ob und was sie dagegen etwa zu erinnern haben. Nur solche Einwendungen, welche dahin gehen, daß die von dem Provocanten dem Richter vorgelegte Nachrichten von dem Werthe und Ertrage seiner Besizungen falsch und unrichtig, oder gar betrügerlicher Weise vorgespiegelt sind; oder daß der Provocant den Betrag seiner Capitals-Schulden unrichtig und zu niedrig angegeben habe, verdienen und gestatten eine nähere Erörterung. Aber auch dabei findet keine Berufung auf Taren, oder andere mit vielen Weitläufigkeiten und Kosten verbundene Untersuchung statt; sondern es ist die Sache des widersprechenden Gläubigers, seine Behauptungen durch glaubwürdige Urkunden oder unverdächtige in der Nähe befindliche Zeugen nachzuweisen.

Findet nach dieser Prüfung der Richter das Moratorien-Gesuch un-

4) powinien wzwyż pomienionym sposobem obowiązać się, że w czasie Moratorii nietylko bynajmniej nie z posiadłości swoich nie sprzeda, ale że nawet stan y gatunek praw wierzycielów swoich, zaciągnięciem nowych dłużnych kapitałów, albo dogadzaniem pojedynczym wierzycielom z krzywdą innych, nie odmieni.

IV.

Storo tedy kro zgłosi się z prozba o Moratorium, natychmiast Sędzia musi go się zapytać, jakim sposobem wzwyż opisane potrzebne do niego warunki przystawić y okazać zechce; obowiązkiem jego jest, o przystawienie ich z mocy urzędu swego wspólną mieć staranność, żądającemu potrzebne dać nauki y objaśnienia, y przy tej czynności równie strzedz się zbytecznej lekkości y umyślnego wyszukiwania trudności y przeszkód, jak lekkomyślności y skwapliwości, przez co by prawa y bezpieczeństwo wierzycielów uszczerbek ponieść mogły.

Jak przytym
postąpić na-
leży.

Jeżeli Sędzia prozbę o Moratorium dostatecznie ugruntowaną znajdzie, powinien ją w najbliższym ile bydyż może Terminie Wierzycielowi lub Wierzycielom, względem którego lub których o Indult zaszło żądanie, przedłożyć, y zapytać się ich, czyli, y co mają przeciw temu do zważenia. Takie tylko zarzuty, które dowodzą, iż wiadomości przez żądającego Sędziemu o wartości y dochodach posiadłości jego, fałszywe y nierzetelne, albo całe dla podęścia podane są; albo że dłużnik ogół ciężących go Kapitałów nierzetelny y nader niski podał, warte są, owszem pozwalają dokładniejszego objaśnienia. Atoli, y w takich nawet razach, odwołanie się do Taxów albo do innych, wiele obszerności y nakładów za sobą wiodących dochodzeń, inieysca mieć nie powinno; owszem jest rzeczą przeczącego wierzyciela, zarzuty swoje wiary godnymi dokumentami, albo niepodeyrganymi w bliskości zostającymi świadkami dowieść.

Jeżeli po takowym dochodzeniu, Sędzia Moratorium pozwolić nie

zulässig, so muß er den Provoquanten durch eine mit Gründen unterstützte Resolution abweisen, gegen welche sodann der Recurs an das Südpreußische Justiz-Departement zulässig ist.

Hält aber der Richter den Provoquanten zu dem gesuchten Indult hinlänglich qualifizirt, so muß er darüber gutachtlich und mit Einsendung der Akten an nur gedachtes Justiz-Departement berichten, von welchen alsdann das Weitere wegen wirklicher Verleihung des Moratorii zu verfahren ist.

V.

Gegen wen das Moratorium gelte.

Das solchergestalt einem Südpreußischen Gutsbesitzer verliehene Moratorium, kommt demselben gegen alle von ihm nach §. III. N. 2. angegebene Creditores, diejenigen allein ausgenommen, welche die Allgemeine Gerichts-Ordnung Tit. 47. §. 97. näher bezeichnet, zu statuten; dergestalt, daß ihm während des Indults weder Capitals-Auflösungen geschehen, noch Executiones deshalb wider ihn verhängt werden können; vielmehr der Gläubiger sich während dieser Zeit mit dem Genuße der stipulirten Zinsen in sofern dieselben 6 Prozent nicht übersteigen, oder wenn keine Zinsen stipulirt sind, mit vorgedachten landüblichen Zinsen begnügen muß.

Es macht auch dabey keinen Unterschied, wenn gleich die Qualifikation zum Moratorio nur bey Gelegenheit der von einem einzelnen Gläubiger angebrachten Klage oder nachgesuchten Exekution erfolgt wäre; und ein erst nachher sich meldender Creditor, der aber in dem nach §. III. N. 2. eingebrachten Verzeichnisse enthalten ist, kann mit seinem Widerspruche nur alsdann gehört werden, wenn er nachweisen will, daß der Schuldner durch offenbar unrichtige und falsche Nachrichten den Richter hintergangen, und die Zulassung zum Moratorio erschlichen habe.

Wenn hingegen ein Creditor sich meldet, welchen der Schuldner in dem obgedachten Verzeichnisse seiner Passivorum verschwiegen, und letzterer die Richtigkeit der Schuld einräumen muß, oder deren durch Urtheil und Recht überführt wird, so folgt daraus der Verlust des Moratorii; und muß auf das Andringen eines solchen oder auch eines

moße, повинен dłużnika żądażcego wsparzą dowodami rezolucyą ośkazać, przeciwko której, odwód tylko do Departamentu Sprawiedliwości Prus Południowych uczyniony być może.

Co zaś gdy Sędzia żądażcego Indult dłużnika dostatecznie przysposobionego znajdzie, powinien do rzeczzonego dopiero Departamentu Sprawiedliwości zdanie swoje z przesłaniem Aktów podać, który wtedy dalsze zlecenia względem aktualnego pozwolenia *Moratorii* wyda.

V.

Takowe, tym sposobem possessionatowi w Prusach Południowych pozwołone *Moratorium*, służy jemu przeciw wszystkim przez niego wedle §. III. N. 2. podanym wierzycielom, wyjąwszy tych jednak, których powszechny porządek Sądowy Tit. 47. §. 97. szczególnie oznacza; tak dalece: że w czasie *Moratorii* ani Kapitały jemu wypowiedziane, ani exekucye z ich przyczyny przeciw niemu nakazane być nie mogą; owszem że wierzyciel w przeciągu czasu tego, na użytku zapisanych sobie prowizyi, jeżeli nie są większe nad 6 od sta, albo gdyby prowizya obwarowana nie była, na wzwyż rzeczonym w kraju zwyczajnym procencie przestać musi.

Wszakże y to żadney różnicy sprawić nie powinno, gdyby kwalifikacya do *Moratorium* dopiero z okazji zanesionej przez jednego z wierzycielów skargi albo żądancy Exekucyi nastąpiła; y odzywający się później wierzyciel, w podaney podług §. III. N. 2. specyfikacyi zapisany, wtedy tylko z zarzutem swoim wysłuchany być ma, gdy ośkazać zechce, iż dłużnik przez oczywiście nierzetelne y fałszywe doniesienia Sędziego podszedł, y *Moratorium* podstępnie sobie wyjednał.

Przeciwnie, gdy się wierzyciel odezwie, o którym dłużnik w często rzeczoney Specyfikacyi długów swoich zamilczał, długu jednak rzetelność przyzna, albo wyrokiem prawnym o tenże przewidziony zostanie, na owezas dłużnik *Moratorium* uraca, zaczym, na naleganie takowego, albo ktoregokolwiek inszego

Przeciw komu ważne jest *Moratorium*.

jeden andern Gläubigers mit der Exekution gegen den Schuldner ohne fernere Nachsicht verfahren werden.

wierzyciela, exekucya przeciw niemu bez dalszego względu nakazana bydź powinna.

VI.

Dauer des
selben.

Das auf vorstehende Art verliehene Moratorium dauert bis zum letzten December 1796 als bis wohin die Berichtigung des Hypothekenwesens erfolgt seyn wird. Nach dieser Zeit muß entweder der Schuldner Zahlung leisten, oder Exekution gewärtigen; oder er muß sich zu einem fernern Moratorio auf die in den allgemeinen Gesetzen vorgeschriebene Art, ohnensals durch richterliches Erkenntniß, qualificiren.

VII.

Was wäh-
rend der In-
dult-Zeit
Statt finde.

In Ansehung desjenigen, was während der Dauer des verliehenen Moratorii sowohl von Seiten des Schuldners und Gläubigers, als von Seiten des Richters zu beobachten ist, hat es bey den Vorschriften der Allgemeinen Gerichts-Ordnung sein Verwenden.

Wir befehlen also hierdurch Jedermannniglich, besonders aber Unsern Sündpreussischen Regierungen und übrigen Gerichten, sich nach den gegenwärtigen Vorschriften auf das genaueste zu achten, und dahin zu sehen, daß dieselben ihrer wohlthätigen Absicht gemäß durchgehends vollzogen und in Ausübung gebracht werden.

Urkundlich unter Unserer Allerhöchsten Unterschrift und Insiegel. Gegeben Berlin, den 12ten August 1795.

VI.

Pozwolone wzwyż opisanym sposobem Moratorium, trwać będzie do ostatniego dnia Grudnia 1796, gdzie ukończenie dzieła hypotecznego nastąpi. Po upłynionym tym czasie, dłużnik zapłatę uiszczyć, albo exekucyi spodziewać się ma, chyba że się do dalszego Moratorium, sposobem w powszechnych prawach przepisany, eventualiter przez wyrok Sądowy będzie kwalifikował.

Czas trwa-
łości.

VII.

Co się tyczy sposobu zachowania się w przeciągu pozwolonego Moratorium, tak z strony dłużnika y wierzyciela, jako też z strony Sędziego, ten w Xiędze powszechnego sądowego porządku przepisany jest.

Jak się za-
chowwać nale-
ży w prze-
ciągu In-
dultu.

A przeto wszem w obec rozkazniemy, a mianowicie Regencyom Naszym y inszym Urzędowi Sądowym w Prusach Południowych, ażeby się niniejszych przepisów jak najściślej trzymali, y pilną mieli na to baczność, iżby podług dobroczynnego zamiaru swego powszechnie zachowane y uskutecznione były.

Oryginał tej Deklaracyi Ręką własną podpisałszy, y pieczęć Naszą Krolewską przycisnąć kazaliśmy. Dań w Berlinie, dnia 12go Sierpnia 1795.

Friedrich Wilhelm. Fryderyk Wilhelm.

von Goldbeck.

de Goldbeck.

